

ВЛИЯНИЕ НА ВАЛЕЖИТЕ ВЪРХУ НАПУКВАНЕТО НА ПЛОДОВЕТЕ ПРИ ЧЕРЕШОВИ СОРТОВЕ И ЕЛИТИ

НИКОЛАЙ ХРИСТОВ¹, АНИТА СТОЕВА²
Институт по земеделие, Кюстендил
E-mail: 1 - nicolaichr@abv.bg; 2 - anitastoeva@abv.bg

Effect of Rainfalls about Cracking Fruit on Cherry Cultivars and Elites

N. Christov*, A. Stoeva
Institute of Agriculture, Kyustendil, Bulgaria

Abstract

Studies have been conducted on the effects of prolonged rainfall during the ripening of fruits and their sensitivity to cracking promising cherry cultivars and elites. Studies were carried out in the region of Kyustendil, Bulgaria in 2014 under natural conditions. The growing season is characterized by frequent and heavy precipitation and low average air temperatures. During the months of June and July are respectively 87 mm and 46.3 mm.

It has been found that when a variety rather ripe Bigarreau Burlat cracks is within 26%. In the middle of the season varieties with the lowest sensitivity are № 6374, Merchant, № 32/29, Vanda – between 1 and 15% and the highest Kakianes – 80%. In late ripening with less damages are Regina, Tragana edesis, № 6387, № 32/27 and Kozerska – from 8 to 15%, and the largest in № 6541 – 34%.

Key words: cherry, varieties, rainfall, cracking

Благоприятните почвено-климатични условия на нашата страна, значителната изследователска, интродукционна и селекционна дейност, неизползваните напълно възможности за получаването на добри добиви с високо биологично качество на плодовете, неголемите разходи по отглеждането на насажденията, очертават благоприятна перспектива за развитието на черешопроизводство у нас.

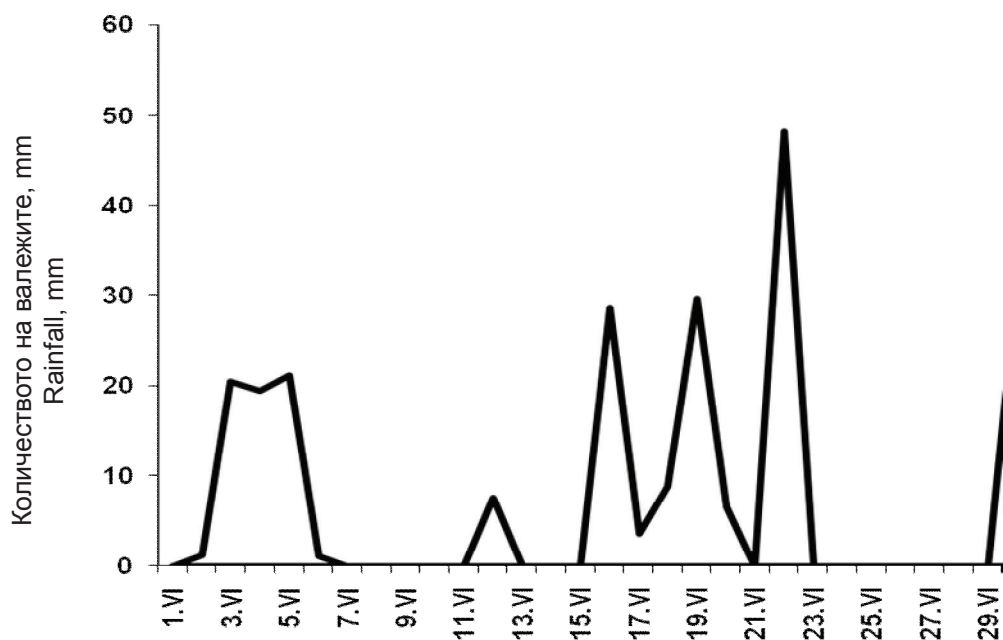
Неравномерното водообезпечаване в периода на зреенето на черешовите плодове, когато топлото и сухо време се сменя с чести, обилни макар и кратковременни дъждове, предизвиква напукването им, което нанася значителни щети върху плодвата продукция. Крумов (2014) установява, че в района на Кюстендил през последните години трайно се повишават числените стойности на отделните температурни елементи на климата. Според някои автори върху степента на напукване на плодовете при естествени условия оказва влияние не само сорта, но и подложката. (Попатанасова, Сотиров, 2005; Сотиров, 2008).

В тази връзка в програмата за сортоизучаване при черешата важно значение има оценката на сортовете по устойчивост на напукване на плодовете в конкретните почвено-климатични условия. Устойчивите черешови сортове представляват интерес не само като изходни форми за селекционна работа, но и за производствената практика.

Целта на настоящото изследване беше да се определи устойчивостта на напукване на черешови плодове при ранозреещите, среднозреещите и къснозреещите сортове и елити.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Проучването е проведено в района на Института по земеделие, Кюстендил през лятото на 2014 година, която се характеризира с чести и обилни валежи по време на зреенето на плодовете (фиг. 1). Обект на изследване са дванадесет интродуцирани черешови сорта: Победа Кримска, Yohana, Vanda, Vega, Valeska, Merchant, Трагана едесис, Какианес, Регина, Ван, Бинг, Козерска и седем черешови

Фиг. 1. Валежите по дни за месец юни 2014 година
 Fig. 1. Precipitation days in June, 2014

Таблица 1. Процент на напукване на черешовите плодове – 2014 година
 Table 1. Percentage of sweet cherry fruit cracking – 2014

Cultivar/Ellit	Date of ripening	Total number of analyzed fruit	
		healthy fruits, %	damaged fruits, %
Early ripening			
Bigarreau Burlat	3. VI	74	26
Middle ripening			
Merchant	12. VI	91	9
Yohana	13. VI	81	19
Pobeda Krimaska	16. VI	71	29
Valeska	18. VI	80	20
Vanda	19. VI	85	15
Vega	19. VI	21	79
№ 6374	20. VI	99	1
Kakianes	20. VI	20	80
№32/29	21. VI	91	9
Ван/Van	22. VI	66	34
Бинг/Bing	23. VI	60	40
Late ripening			
№ 6387	25. VI	89	11
№ 6546	25. VI	80	20
№ 32/27	25. VI	88	12
№ 6528	26. VI	70	30
№ 6541	26. VI	66	34
Tragana edesis	28. VI	90	10
Kozerska	29. VI	85	15
Regina	2. VII	92	8

елита: № 6546, № 6387, № 32/29, № 6541, № 6528, № 6374 и № 32/27. Като стандартен сорт за сравнение е използван Ван. Присадени са върху семенна махалебкова подложка. Всеки сорт е представен с по 5 дървета. Формирани са в свободнорастяща корона с височина на ствола 40 – 50 cm. Разстоянията на засаждане са 6 x 5 m в реда.

Почвата в опитните участъци е силно излужена, леко пясъкливо-глинеца Канелена горска почва с неутрална реакция. Запасеността с усвоим фосфор е слаба до средна, а с усвоим азот – много слаба. Площите са предварително наторени с по 85 kg/da P₂O₅ и по 65 kg/da K₂O, риголвани на дълбочина 60 – 70 cm и са подравнени.

Почвената повърхност се поддържа в черна угар чрез периодични плитки почвообработки през вегетационния период, а през есента с оран на дълбочина 15 – 18 cm.

Отчитането е проведено чрез вземане на средни проби на 100 плода от четирите светови посоки на всеки сорт и елит. Разпределени са според срока на зреене в три групи – ранозреещите, среднозреещите и къснозреещи. Определен е процентът на напукване на плодовете от трите групи в зависимост от количеството на валежите по десетдневки.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

От анализа на получените данни показва, че черешовите сортове и елити проявяват различна чувствителност към напукване на плодовете.

При ранозреещия сорт Бигаро Бюрла напукването е в рамките на 26% при средна сума на валежите 2,3 mm, отчетена за периода от 1 до 10. VI. 2014 година. За среднозреещите с най-висок процент повредени плодове се отличават сортовете Какианес (80%), Vega (79%), Бинг (40%) и Ван (34%), където през периода от 11 до 20 юни сумата на валежите е 84,8 mm. Нисък процент на напуквания са установени за Merchant и № 32/29 (9%), а за елит № 6374 – до 1%.

От групата на къснозреещите с най-висок процент на повреда е елит № 6541 (34%), следван от № 6528 – 30%. По-ниски са щетите при Козерска – 15%, № 32/27 – 12%, № 6387 – 11% и Трагана едесис – 10%. Напукването при сорт

Regina е 8%, което е вследствие на липсата на валежи през периода от 1 до 10 юли 2014 г. и поради много късното им узряване.

Получените резултати в това отношение потвърждават становището и на други автори у нас, че при сходни климатични условия добра устойчивост на плодовете проявяват и сортовете като Хеделфингенска, Вик, Техловицка и други в сравнение с по-високата чувствителност на тези на Бинг и Ван (Георгиев, 1987; Илиев и др., 1985; Попатанасова, Христов, 1996; Попатанасова, Колева, 1997).

ИЗВОДИ

При ранозреещия сорт Бигаро Бюрла са установени повредени плодове в рамките на 26%.

При среднозреещите с най-висок процент напукани плодове са сортовете Какианес (80%) и Vega (79%).

При къснозреещите елити с по-високи повреди са № 6541 (34%), № 6528 (30%), а при сорта Regina са ниски – 8%.

Определен интерес представлява елит № 6374, който се отличава с много високата устойчивост към напукване – до 1% наред с другите си ценни биологични и стопански качества.

В условия с чести превалявания по време на узряването на плодовете трябва да се подбират сортове, показали по-висока устойчивост към напукването.

ЛИТЕРАТУРА

Георгиев, В. 1987. Изберете си тези сортове череши. *Лично и помощно стопанство*, № 7.

Илиев, Ив. и кол. 1985. Малка помология. Пловдив.

Крумов, С. 2014. Агробиологично изследване на десертни сортове лози в района на Кюстендил. Дисертация. с. 65-76

Попатанасова, Д., Н. Христов. 1996. Устойчивост към напукване на плодовете при някои черешови сортове. *Агрокомпас*, № 5.

Попатанасова, Д., А. Колева. 1997. Влияние на подложката върху напукването на черешови плодове от сортовете Козерска и Ван. *Селскостопанска наука*, № 2-3.

Попатанасова, Д., Д. Сотиров. 2005. Проучвания върху влиянието на подложката върху напукването на плодовете от черешовия сорт Ван. Научни трудове на НЦАН, том 3, София.

Сотиров, Д. 2008. Проучване на сортоподложкови комбинации при черешата (*Prunus avium* L.) в насаждение. Дисертация.